Wicipedia
Y Gwyddoniadur Rhydd

Gerallt Lloyd Owen

Bardd a aned yn "Nhŷ Uchaf", fferm ym mhlwyf Llandderfel Sarnau, Sir Feirionnydd (de Gwynedd heddiw) oedd **Gerallt Lloyd Owen** (6 Tachwedd 1944 – 15 Gorffennaf 2014).[1][2] Roedd yn un o brif feistri'r gynghanedd ac yn feuryn ymryson barddol Radio Cymru, *Talwrn y Beirdd*.[3]

Gerallt Lloyd Owen	
Ganwyd	6 Tachwedd 1944 Llandderfel
Bu farw	15 Gorffennaf 2014 Ysbyty Gwynedd
Dinasyddiaeth	Cymru
Galwedigaeth	ysgrifennwr, bardd
Plant	Mirain Llwyd Owen
Perthnasau	Geraint Lloyd Owen (brawd)

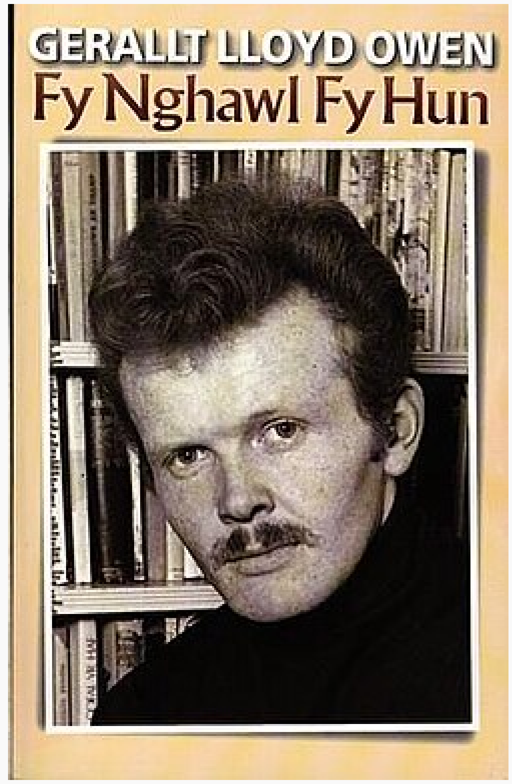

Bywyd cynnar

Gerallt oedd yr ail fab i Henry Lloyd Owen (1906-1982), amaethwr a Swyddog Pla Cyngor Sir Feirionnydd ac yna Gwynedd, a Jane Ellen (Jin, 1905-1989), athrawes a fu hefyd yn cadw siop a llythyrdy'r Sarnau wedi i'r teulu symud yno i fyw i'w hen gartref hi, "Broncaereini", yn 1945 pan benodwyd Henry i'w swydd gyda Chyngor Sir Feirionnydd.

Llwyd o'r Bryn a gyflwynodd y gynghanedd iddo, ei athro barddol cyntaf, a gallai Gerallt gyfansoddi englyn cywir yn ddeuddeg oed. Yna aeth at Ifan Rowlands y Gistfaen, Llandderfel i wella'i grefft.

Derbyniodd Gerallt ei addysg yn Ysgol Tŷ Tan Domen. Tra yn y chweched dosbarth dyrchafwyd y tad a symudodd y teulu i Gaernarfon, ond arhosodd Gerallt gyda'i fodryb yn y Sarnau i adolygu ar gyfer ei arholiadau 'lefel A', ond gwell ganddo astudio'r gynghanedd a darllen barddoniaeth ac ni chafodd y graddau angenrheidiol i fynd i'r brifysgol ac felly aeth i Goleg y Normal, Bangor lle derbyniodd Dystysgrif Athro yn 1966.[3] Enillodd Y Gadair yn Eisteddfod Genedlaethol yr Urdd.

Treuliodd gyfnod o bum mlynedd fel athro: Ysgol Gynradd, Ysgol Glyndŵr (yr ysgol breifat Gymraeg a sefydlwyd ym Mhen-y-bont ar Ogwr gan y cenedlaetholwr brwd Trefor Morgan) ac Ysgol Gymraeg y Betws. Bu'n ysgrifennu comics i blant, gan gynnwys *Llinos* ac *Yr Hebog*[4]. Sefydlodd Wasg Gwynedd ym 1972. Yn 1972 hefyd y priododd ag Alwena Jones o Ddeiniolen gan fyw yn Llandwrog, a chawsant dri o blant: Mirain, Bedwyr a Nest.

Bu'n rhan o'r ffilm *Steddfod! 'Steddfod!* (1989).

Ei waith llenyddol

Wrth ei waith dyddiol yn Nantperis yn argraffu'r *Hebog*.

Er i'w gyfrol gyntaf, *Ugain Oed a'i Ganiadau* (Argraffty'r M.C., Caernarfon, 1966) gael ei gyhoeddi ym 1966, ni ddaeth yn ffigwr amlwg nes iddo gyhoeddi *Cerddi'r Cywilydd* ym 1972.[5]

Nodweddir ei farddoniaeth gan ymdeimlad cryf am Gymreictod a phwyslais ar etifeddiaeth y Cymry a'r angen i'w hamddiffyn. Gwelir hyn yn arbennig o eglur mewn cerddi fel yr awdl *Cilmeri* , am dranc Llywelyn ap Gruffudd, a'r gerdd *Fy Ngwlad* (*Cerddi'r Cywilydd*) am yr arwisgiad yng Nghaernarfon yn 1969 sy'n agor efo'r llinellau cofiadwy,

> Wylit, wylit, Lywelyn,
> Wylit waed pe gwelit hyn.
> Ein calon gan estron ŵr,
> Ein coron gan goncwerwr,
> A gwerin o ffafrgarwyr
> Llariaidd eu gwên lle'r oedd gwŷr.

Ond mae gan ei awen agwedd bersonol hefyd, yn ei gerddi am gyfeillion a pherthnasau, a'i gariad amlwg at ei fro. Mae'n medru bod yn ffraeth yn ogystal, er enghraifft yn ei gerdd *Trafferth mewn siop* (yn y gyfrol *Cilmeri*) am gael gwrthod talu â siec yn y Gymraeg yn siop Marks and Spencers, Llandudno, sy'n adleisio cerdd adnabyddus Dafydd ap Gwilym *Trafferth mewn Tafarn*.

Cyhoeddodd hunangofiant ym 1999 dan y teitl *Fy Nghawl Fy Hun*. Golygodd gylchgrawn y Coleg Normal (Y Normalydd), sawl cyfrol yn y gyfres *Talwrn y Beirdd*, a bu'n gyd-olygydd y cylchgrawn *Barddas* am gyfnod.

Enillodd y Gadair yn Eisteddfod Genedlaethol Cymru Bro Dwyfor 1975 gyda'i awdl *Yr Afon* ac yn Eisteddfod Genedlaethol Cymru Abertawe 1982 gydai' awdl *Cilmeri*.

Dymuniad y teulu oedd bod rhoddion er cof am Gerallt i'w gyfrannu i ymgyrch ‘Ie’ yr Alban.[6]

Llyfryddiaeth

Gwasg Gwynedd gyhoeddodd ei ddwy gyfrol bwysicaf o farddoniaeth: *Cerddi'r Cywilydd* yn 1972 a *Cilmeri a Cherddi Eraill* yn 1991, a hefyd ei hunangofiant *Fy Nghawl Fy Hun* yn 1999. Cafwyd 4 argraffiad o *Cerddi'r Cywilydd* ac enillodd *Cilmeri a Cherddi Eraill* wobr Llyfr y Flwyddyn, 1992.

- *Ugain Oed a'i Ganiadau* (1966)
- *Cerddi'r Cywilydd* (Gwasg Gwynedd, 1972)
- *Cilmeri a cherddi eraill* (Gwasg Gwynedd, 1991)
- *Y Gân Olaf* (Barddas, 2015)

Hunangofiant

- *Fy Nghawl Fy Hun* (Gwasg Gwynedd, 1999)

Oriel

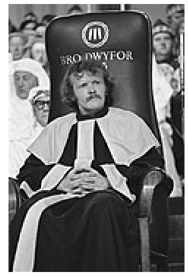

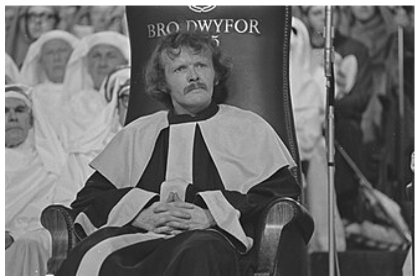

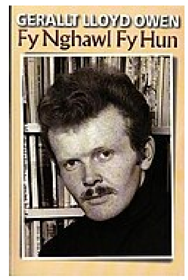

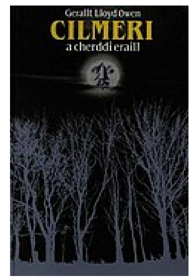

Cyfeiriadau

1. **(Saesneg)** Stephens, Meic (11 Awst 2014). Gerallt Lloyd Owen: Renowned Welsh poet (http://www.independent.co.uk/news/obituaries/gerallt-lloyd-owen-renowned-welsh-poet-9662458.html). *The Independent*. Adalwyd ar 31 Awst 2014.
2. **(Saesneg)** Gerallt Lloyd Owen obituary (http://www.telegraph.co.uk/news/obituaries/11019047/Gerallt-Lloyd-Owen-obituary.html). *The Daily Telegraph* (7 Awst 2014). Adalwyd ar 31 Awst 2014.
3. "Gwefan yr Academi" (https://web.archive.org/web/20080704214832/http://www.academi.org/rhestr-o-awduron/i/129635/). Archifwyd o'r gwreiddiol (http://www.academi.org/rhestr-o-awduron/i/129635/) ar 2008-07-04. Cyrchwyd 2010-07-16.
4. "Comics Cymraeg" (https://www.bbc.com/cymrufyw/36341497). *BBC Cymru Fyw*. 2016-05-28. Cyrchwyd 2021-04-15.
5. Gweler y Bywgraffiadur Cymreig Arlein;] adalwyd 29 Medi 2016.
6. Rhoddion er cof am Gerallt i ymgyrch 'Ie' yr Alban (http://www.golwg360.com/newyddion/cymru/154632-rhoddion-er-cof-am-gerallt-i-ymgyrch-ie-yr-alban/). Golwg360 (19 Gorffennaf 2014). Adalwyd ar 31 Awst 2014.

Awdurdod	WorldCat (https://www.worldcat.org/identities/lccn-nb2005-010091) · YBC: Y Bywgraffiadur Cymreig (https://bywgraffiadur.cymru/article/c11-OWEN-LLO-1944) · VIAF: 16744082 (https://viaf.org/viaf/16744082) · LCCN: nb2005010091 (http://id.loc.gov/authorities/names/nb2005010091) · ISNI: 0000 0000 4288 7325 (http://isni.org/0000000042887325) · SUDOC: 19713095X (http://www.idref.fr/19713095X) · ODNB:

Bywgraffiadur Cenedlaethol Geiriadur Rhydychen (https://doi.org/10.1093/ref:odnb/109019)
(Mynediad llyfrgelloedd cyhoeddus (http://global.oup.com/oxforddnb/info/freeodnb/libraries/))

Wedi dod o "https://cy.wikipedia.org/w/index.php?title=Gerallt_Lloyd_Owen&oldid=15182627"